

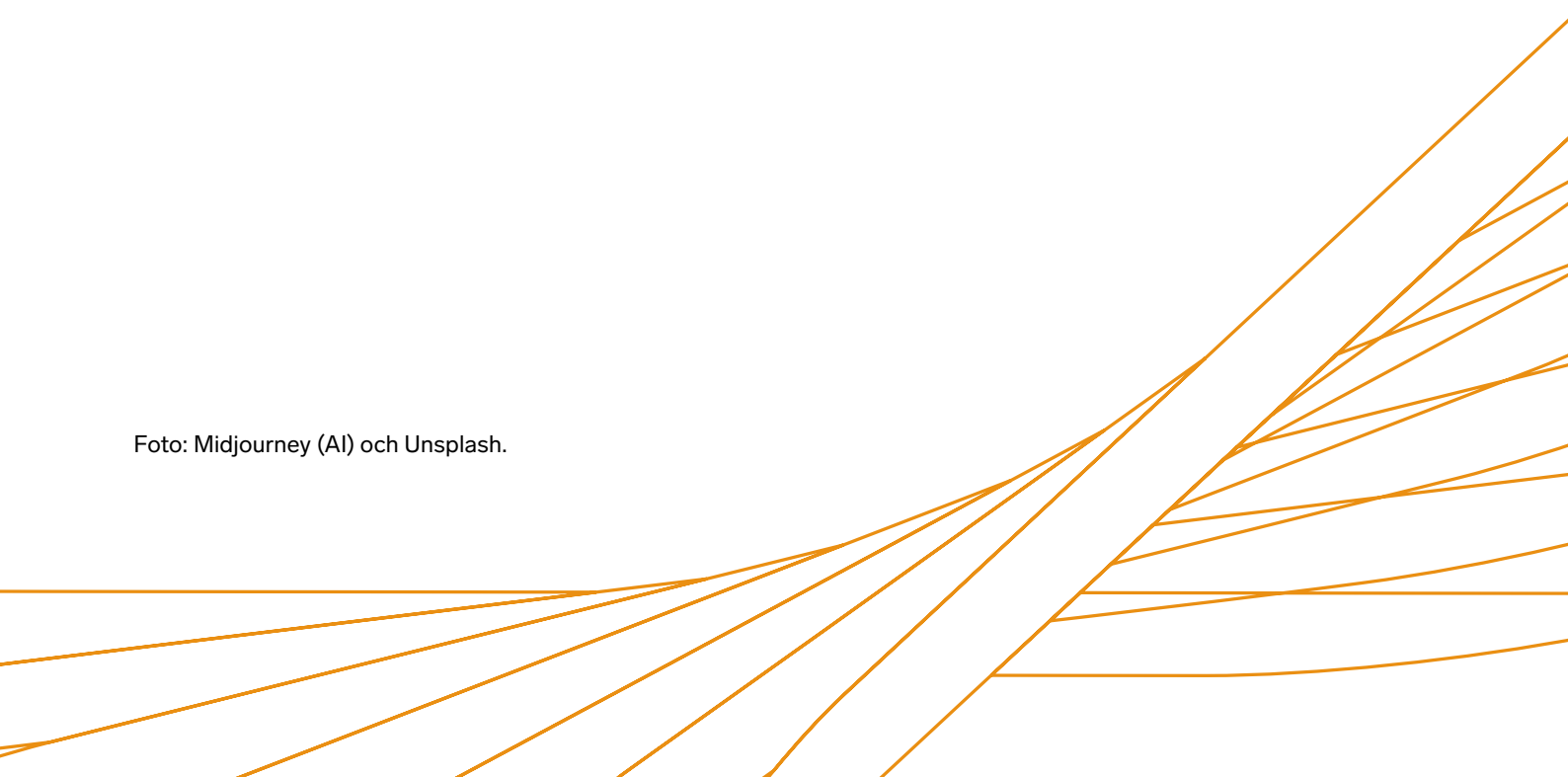
SVENSKT NÄRINGSLIV

Omställnings- indikatorn

YRKESVERKSAMMAS INTRESSE FÖR STUDIER,
OMSTÄLLNINGSSSTUDIESTÖDET OCH ATT YRKESVÄXLA.

DECEMBER 2024

Foto: Midjourney (AI) och Unsplash.

Innehåll

Förord	5
Sammanfattning	6
Intresse för studier	8
Stort intresse för studier bland yrkesverksamma	9
Intresse för högre utbildning, yrkeshögskolan och komvux	10
Hur vill yrkesverksamma studera och validering	17
Kännedom om och inställning till omställningsstudiestödet	19
Ökad kännedomen om omställningsstudiestödet	20
En majoritet är positiva till stödet	20
Vad ska omställningsstudiestödet användas till	21
Rörlighet på arbetsmarknaden	23
Sannolikhet att byta arbetsplats, roll, yrke eller bransch	24
Attraktiva branscher och sektorer	27
Slutord	29
God potential – men mer reformer behövs	29
Referenser	30

Förord

En välfungerande arbetsmarknad är av stor betydelse för en effektiv kompetensförsörjning. Arbetsmarknaden är snabbföränderlig, vilket innebär att det behövs nya kompetenser och kunskaper när yrken eller arbetsuppgifter förändras. Under de senaste decennierna har dessutom kraven på utbildning ökat på arbetsmarknaden. Idag råder inom många sektorer akut kompetensbrist, och oavsett konjunktur kommer arbetsgivares behov av rätt kompetens att vara stort.

Betydelsen av att erbjuda vidareutbildning och omskolning har blivit alltmer central, enligt organisationer såsom OECD och EU. Detta behov har intensifierats i takt med den teknologiska utvecklingen, digitaliseringen och globala förändringar som påverkar arbetsmarknaden. EU förutspår även att många nya yrken kommer att uppstå eller förändras till följd av klimat- och energiomställningen.

En fördel för Sverige är att vi sedan den 1 oktober 2022 har ett omställningsstudiestöd på plats, som kan bidra till att många yrkesverksamma kan bygga på eller om sin kompetens. Om fler individer kan studera under yrkeslivet kan det bidra till att framtidssäkra kompetensförsörjningen. Den kompetens en person har eller skaffar sig påverkar även både möjligheten till anställning och arbetsvillkoren.

För att reformen ska bli framgångsrik krävs att utbildningssystemet kan möta behoven på en arbetsmarknad som ständigt förändras. Tillgången till utbildning för kompetensutveckling, vidareutbildning och omställning i hela landet är av yttersta vikt för både näringslivet och välfärden.

Denna rapport, Omställningsindikatorn undersöker yrkesverksammas efterfrågan på utbildningar, deras kännedom om omställningsstudiestödet och intresse för att yrkesväxla. Att individer kan vidareutbilda sig eller studera för att byta yrke främjar rörligheten på arbetsmarknaden, vilket i sin tur kan gynna kompetensförsörjningen.

Kristina Cunningham,

Policyexpert Kompetensförsörjning, Svenskt Näringsliv

Fakta om Omställningsindikatorn

Denna rapport bygger på resultatet av en undersökning som analysföretaget Demoskop genomförde under perioden juli – augusti 2024 på uppdrag av Svenskt Näringsliv. Målgruppen var yrkesverksamma i privat och offentlig sektor i åldrarna 27–60 år. Totalt svarade 4075 respondenter på undersökningen. Viktning av data har gjorts efter kön, ålder och sektor. Studien har genomförts två gånger tidigare, 2022 och 2023.

Sammanfattning

Undersökningen visar att tre av fyra yrkesverksamma kan tänka sig att studera och att en av fem kan tänka sig att byta jobb. En majoritet, 80 procent, har en positiv inställning till omställningsstudiestödet.

Sverige införde den 1 oktober 2022 ett omfattande omställningsstudiestöd som kan hjälpa många yrkesverksamma att vidareutveckla eller skaffa ny kompetens, vilket sin tur kan bidra till att säkra framtidens kompetensförsörjning. Rapporten "Omställningsindikatorn" undersöker yrkesverksammas efterfrågan på utbildning, deras kännedom om omställningsstudiestödet och deras intresse för att byta yrke.

Resultaten visar att intresset för studier är högt, där tre av fyra yrkesverksamma i åldern 27–60 år kan tänka sig att läsa en utbildning inom de närmaste två åren. Intresset är något högre bland kvinnor och i synnerhet bland individer med eftergymnasial utbildning. Yngre under 50 år är mest positiva, men även i åldersgruppen 50–60 år finns ett betydande intresse. Kortare utbildningar upp till ett år, helst på distans och i halvfart, är mest efterfrågade av yrkesverksamma.

Under de senaste två åren har kännedomen om omställningsstudiestödet ökat betydligt. År 2022 var det endast 17 procent inom privat sektor som kände till stödet, där kännedomen nu har mer än fördubblats. Åtta av tio är positivt inställda till omställningsstudiestödet och kan tänka sig att studera i närtid, främst vid universitet och högskola samt utbildning vid en yrkeshögskola. Många yrkesverksamma avser att använda stödet för att förbättra specifika kompetenser eller vidareutbilda sig inom sitt nuvarande yrke (47 procent), medan 39 procent vill använda det för omskolning till ett nytt yrkesområde.

Omställningsindikatorn bedömer potentialen för arbetsmarknadens rörlighet de kommande två åren. En av fem svarar att de sannolikt kommer att byta yrke inom de närmaste två åren. Yngre personer visar högre benägenhet att byta arbetsplats, yrke eller bransch. Av de som troligen kommer att byta yrke, kommer 80 procent även att byta bransch. Ekonomi, juridik och administration, data och IT samt teknik och industri är de mest attraktiva branscherna för de som kan tänka sig att yrkesväxla.

Sverige står inför utmaningar som låg BNP-tillväxt, otillräcklig produktivitetsutveckling och kompetensbrist inom flera områden. Möjligheten till livslångt lärande kan stärka Sveriges utveckling och konkurrenskraft. Omställningsindikatorn visar vilka utbildningsinriktningar yrkesverksamma vill läsa i komvux, på YH eller vid universitet och högskola. Dessa inriktningar överensstämmer väl med arbetsmarknadens behov. Det som Svenskt Näringsliv anser behöver förstärkas är tillgången till och tillgängligheten av dessa utbildningsformer för yrkesverksamma och att utbildningsutbudet bättre svarar mot arbetsmarknadens behov.

Intresse för studier

Ny teknologi, digitalisering och globalisering skapar nya krav på kompetenser och arbetsmetoder. Att kunna bygga på sin kompetens eller läsa en utbildning till ett annat yrke är ett sätt för individer att trygga sin ställning på arbetsmarknaden, samtidigt som företag får ökade möjligheter att hitta rätt kompetens.

I dagens arbetsliv kan nya trender, teknologiska framsteg och regleringar snabbt förändra villkoren för många branscher och företag. Automatisering och artificiell intelligens (AI) påverkar både arbetsprocesser och arbetsuppgifter. Yrken som var vanliga tidigare kan försvinna eller tydligt förändras, och nya yrkesroller skapas. Kraven på utbildning har även ökat betydligt på arbetsmarknaden de senaste decennierna.

Vidareutbildning och yrkesbyte möjliggör för individer att anpassa sig till arbetsmarknadens förändringar, minska risken för arbetslöshet samtidigt som företagens verksamhet kan bli mer flexibel och motståndskraftig. Enligt EU är kompetens och livslångt lärande avgörande för långsiktig tillväxt, produktivitet samt innovation och är därför en viktig faktor för konkurrenskraften hos företag av alla storlekar, men framför allt för små och medelstora.¹

Svårigheten att rekrytera kompetens har varit stor under lång tid. Oavsett konjunkturläge har efterfrågan på utbildad arbetskraft varit hög. Den pågående strukturomvandlingen bidrar till fortsatt stort behov av kompetenser inom teknik, data och it. För att minska obalanserna på arbetsmarknaden behöver tillgången på efterfrågade kompetenser öka, för att motsvara de krav som finns på arbetsmarknaden. Arbetsförmedlingen betonar vikten av att underlätta för fler att vidareutbilda sig eller utbilda sig till yrken med hög efterfrågan och att erbjuda omställning för personer som riskerar arbetslöshet.²

Den utbildning som tagits under ungdomsåren kommer sannolikt inte att räcka till för att möta arbetsmarknadens krav under ett helt yrkesliv. Förändringar på arbetsmarknaden ställer krav på individens förmåga att tillgodogöra sig ny kunskap. Därför är det viktigt att möjligheten, viljan och förmågan att vidareutbilda sig finns.³

1 Europeiska kommissionen (2020). EU-skills agenda.

2 Arbetsförmedlingen (2023). Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023.

3 SCB (2022). Vuxnas deltagande i utbildning – personalutbildning och andra former av utbildning.

Stort intresse för studier bland yrkesverksamma

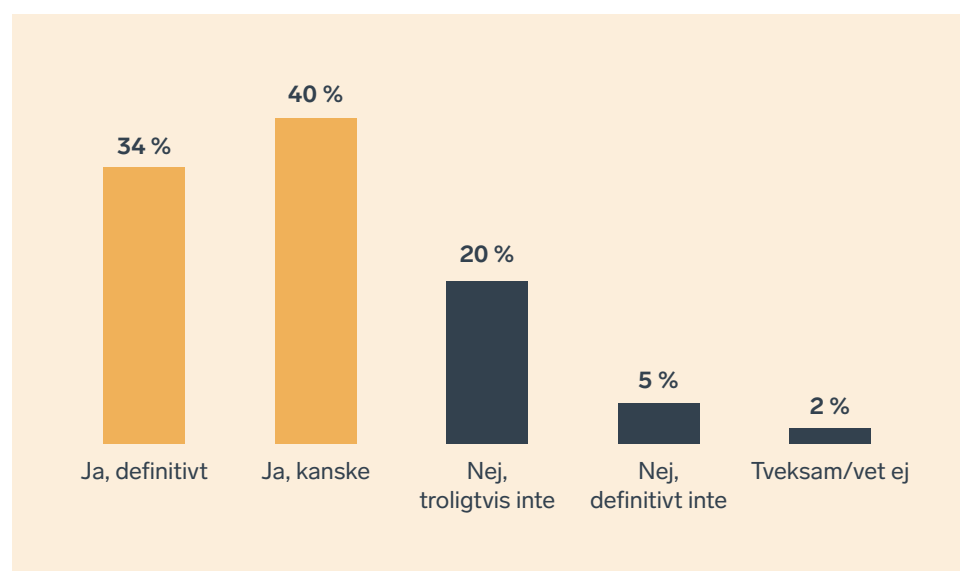
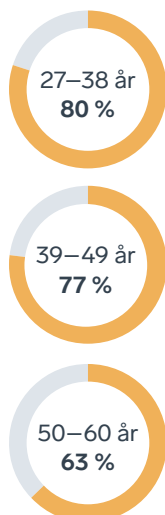
En klar majoritet, tre av fyra, kan tänka sig att läsa en utbildning inom de närmaste två åren; se *figur 1*. Andelen har minskat marginellt, två procentenheter, jämfört med 2023. Vid en jämförelse med 2022 uppger åtta procentenheter fler inom privat sektor⁴ att de kan tänka sig att studera 2024. Av svaren framgår att bland de som har gått en utbildning⁵ de senaste två åren är intresset för studier betydligt större, 18 procentenheter, jämfört med de som inte studerat nyligen.

Intresset för studier är högt både inom privat och offentlig sektor, men tenderar att vara högre inom offentlig sektor – 71 procent i privat sektor jämfört med 79 procent i offentlig sektor. En faktor som har betydelse är utbildningsbakgrund, då nästan 80 procent med eftergymnasial utbildning kan tänka sig någon form av utbildning inom två år, jämfört med 66 procent av de som har högst en gymnasieexamen. Kvinnor har en mer positiv inställning till studier, åtta procentenheter, än män. Individer under 50 år är mer positiva till att studera, men intresset är även stort i åldersgruppen 50–60 år, där 67 procent av kvinnorna respektive 59 procent av männen kan tänka sig att studera. Det är något fler individer med utländsk bakgrund (78 procent), jämfört med de med svensk bakgrund (73 procent), som uttrycker intresse för studier.

Figur 1. Intresse för studier.

Skulle du kunna tänka dig att läsa någon typ av utbildning inom de närmaste två åren?

Intresse för att studera utifrån ålder

Drivkrafter och val av utbildning

Orsakerna till att yrkesverksamma vill studera har i tidigare undersökningar främst visat sig relatera till ett intresse för utbildningen, att utbildningen bidrar till att individens kompetenser förblir aktuella och kan förbättra individens prestation i nuvarande arbetsroll, samt möjligheten till högre lön. Arbetare anger i högre

⁴ I undersökningen för 2022 ingick endast yrkesverksamma i privat sektor.

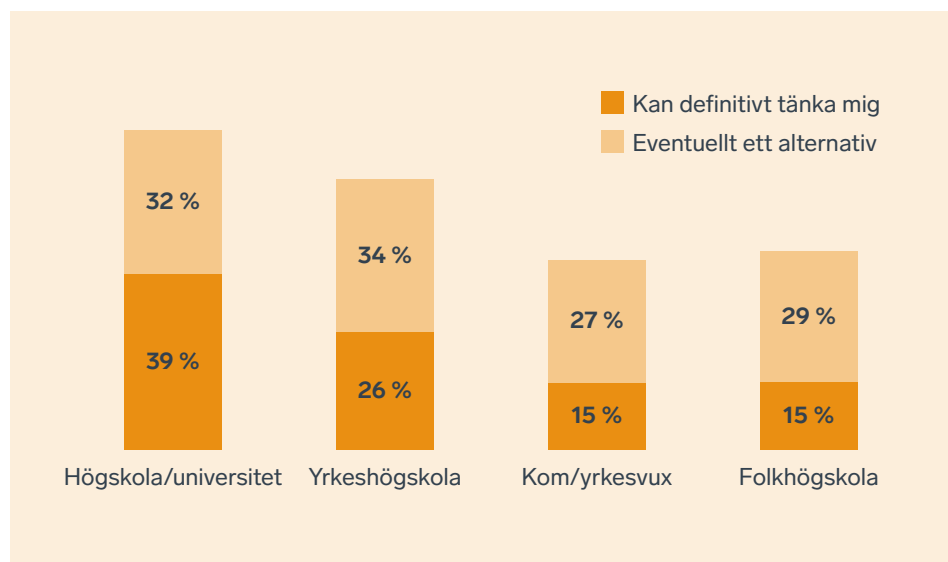
⁵ Med utbildning definieras någon form av arbetsrelaterad utbildning om minst två veckor.

utsträckning att en högre lön är en drivkraft, medan tjänstemän i större utsträckning vill stärka sina kompetenser och förbättra sina prestationer i nuvarande yrkesroll. När det gäller varför man vill studera framträder liknande svar. Den viktigaste faktorn för två tredjedelar av respondenterna är intresset för utbildningen, följt av förbättrade karriärmöjligheter och att utbildningen leder till högre lön. Två faktorer som bedöms som mindre viktiga är huruvida utbildningen leder till en examen, eller om den ges vid ett specifikt lärosäte.⁶

Intresse för högre utbildning, yrkeshögskolan och komvux

Av undersökningen framgår att den populäraste utbildningsformen (sju av tio) är studier vid universitet eller högskola. Intresset för studier via yrkeshögskolan är också högt, då sex av tio anger att det är ett intressant alternativ; se *figur 2*. I jämförelse med förra årets undersökning syns en nedgång, med ca fem procentenheter, för huruvida man ser på yrkeshögskolan (YH), komvux/yrkesvux eller folkhögskolan som ett utbildningsalternativ. Det är oroande ur ett kompetensförsörjningsperspektiv att intresset för yrkesutbildning sjunker. Detta då gymnasial yrkesutbildning och eftergymnasial yrkesutbildning är de mest efterfrågade utbildningsnivåerna av företagen vid rekrytering.⁷

Figur 2. Intresse för olika utbildningsformer.
Vad är din inställning till följande utbildningsformer?

Inom vilken utbildningsform individen är intresserad av att studera påverkas i stor utsträckning av hans egen utbildningsbakgrund. Kvinnor är mer positiva än män, detta gäller oavsett utbildningsform. Anställda inom offentlig sektor är i högre grad än de inom privat sektor, intresserade av högre utbildning. För yrkeshögskolan, komvux och folkhögskola finns inga större skillnader i intresse mellan privat och offentlig sektor. Åldersgruppen 27–38 år uppvisar ett starkare intresse

⁶ Svenskt Näringsliv (2022 och 2023). Omställningsindikatorn 2022 och 2023.

⁷ Svenskt Näringsliv (2024). Kompetens var god dröj. Rekryteringsenkäten 2023/2024.

för universitets- och högskolestudier samt yrkeshögskoleutbildning, jämfört med individer som är 39 år och äldre. När det gäller komvuxutbildningar är intresset mer jämnt fördelat över de olika åldersgrupperna.

Det finns regionala skillnader vad gäller intresse för studier inom de olika utbildningsformerna. När det gäller inställningen till högre utbildning är boende i Uppsala och Stockholm mest positiva. Studier vid yrkeshögskola bedöms som mest attraktivt av invånare i Jämtland, Blekinge, Gävleborg och Dalarna. Personer boende i Jämtlands och Dalarnas län är betydligt mer positiva till att studera på komvux.

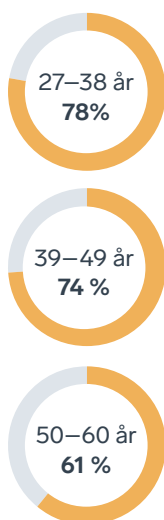
Intresse för ämnesområden inom universitet och högskola

Universitet och högskolor spelar en betydande roll för företagens kompetensförsörjning och utgör särskilt viktiga rekryteringsbaser för de kunskaps- och forskningsintensiva företagen. Kvinnor visar i högre grad intresse för högre utbildning, med 75 procent jämfört med 67 procent av männen. Anställda inom offentlig sektor är också mer positiva till högre utbildning, med 80 procent jämfört med 67 procent i privat sektor. En tydlig faktor är individernas utbildningsbakgrund eller om man har gått en utbildningsinsats de senaste två åren. Bland de som redan har en tidigare akademisk examen kan nio av tio tänka sig att studera vid lärosäten, i kontrast till de 46 procent som har en gymnasial utbildning.

När det gäller vilka ämnesområden som yrkesverksamma på arbetsmarknaden vill läsa vid högskolan, är utbildningar inom juridik och samhällsvetenskap de mest populära; se *figur 3*. Strax över hälften av de yrkesverksamma, inom både privat och offentlig sektor, anger denna inriktning. Det är inga större skillnader jämfört med 2023 och intresset för ämnesområdena håller sig oftast stabilt över tid.

Figur 3. Intresse för ämnesområden på högskola/universitet.
Vilket/vilka av dessa ämnesområden skulle du kunna tänka dig?

Intresse för att studera
på högskola utifrån ålder

En markant skillnad mellan privat och offentlig sektor är inställningen till att läsa teknik, där en betydligt större andel inom privat sektor kan tänka sig att studera detta. När det gäller teknik finns en stor könsskillnad, då ungefär hälften av männen kan tänka sig att studera teknik, jämfört med 17 procent av kvinnorna.

Liknande skillnad finns i vård och omsorg som 25 procent av kvinnor kan tänka sig att studera, jämfört med 9 procent av männen. Vid jämförelse mellan privata sektorer framstår juridik och samhällsvetenskap som mest populärt inom tjänste-, service- och transportsektorn, medan teknik är det mest eftertraktade ämnesområdet inom samhällsbyggnads- och industrisektorn.

Svenskt Näringslivs policyförslag för högskoleområdet

Införandet av stödet beräknas omfatta 44 000 studerande per år när det är fullt utbyggt 2026 och det ökar efterfrågan på utbildning för redan yrkesverksamma som vill stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden. Högskolans resurstilldelningssystem behöver därför skapa varaktiga och långsiktigt stabila förutsättningar för livslångt lärande och kunna erbjuda ett tillgängligt, relevant, flexibelt och uppdaterat utbud för yrkesverksamma.

Svenskt Näringsliv vill framför allt se att:

- det införs krav i högskolelagen på att utbildning vid universitet och högskolor ska dimensioneras och ha ett relevant innehåll efter både studenternas efterfrågan och arbetsmarknadens behov.
- högskolans resursfördelningssystem reformeras.
- livslångt lärande blir ett eget verksamhetsområde, med öronmärkt finansiering och ett anpassat regelverk, för att säkerställa ett utbud för fortbildning och vidareutbildning för yrkesverksamma.

I mitten av november 2024 lanserade Svenskt Näringsliv en utvecklad högskolepolicy. I rapporten presenteras förslag till ett nytt system för resurstilldelning till högre utbildning samt ett underlag för den fortsatta diskussionen om prioriteringar inom den högre utbildningen.⁸

Intresse för ämnesområden inom Yrkehögskolan

Yrkehögskolan (YH) erbjuder yrkesutbildning på eftergymnasial nivå, såsom kalkylator VVS, köksmästare, apotekstekniker, betongingenjör, account manager med mera. Under de dryga 15 år som yrkehögskolan har existerat, har den utvecklats till att bli en viktig del i utbildningssystemet. Under 2023 studerade ungefär 90 000 personer på någon av landets YH-utbildningar.

Yrkehögskolan har som uppgift att samverka med näringslivet för att tillhandahålla utbildningar som möter företagets behov, en samverkansmodell som lett till goda resultat. Enligt SCB:s uppföljning har 9 av 10 studerande jobb efter examen från utbildning inom yrkehögskolan.⁹ Utbildningsutbudet består av både program, korta kurser och kurspaket. Utbudet av kurser inom yrkehögskolan infördes 2020 och syftar till att tillgodose behov av fördjupad, breddad eller förnyad kompetens i arbetslivet. Yrkehögskolekurser finns inom nästan alla utbildningsområden och bi-

⁸ Svenskt Näringsliv (2024). Förslag till ett nytt resurstilldelningssystem för högre utbildning

⁹ SCB (2022). Inträdet på arbetsmarknaden efter yrkehögskolan Examinerade 2021.

drar därmed till kompetensutveckling inom ett trettioital branscher.¹⁰ Under 2024 har även en pilotverksamhet startat, Nationell yrkesutbildning (NY), där yrkesutbildning på gymnasial nivå erbjuds med utgångspunkt i yrkeshögskolans modell.

Myndigheten har även ett system med YH-flex som vänder sig till de som redan har betydande yrkeskunskaper inom det område utbildningen leder till. Genom att bedöma eller validera tidigare kunskaper kan den studerande tillgodoräkna betydande delar av utbildningen och på så sätt korta utbildningen. Under 2024 beviljades 954 platser på 149 utbildningar. En YH-flexstuderande kan i genomsnitt korta ner utbildningen med 43 procent. Det innebär att hen får en snabbare väg till examen.¹¹

Det är 61 procent av de yrkesverksamma som är positivt inställda till yrkeshögskolan; se *figur 2* på sid 10. Andelen sjunker med 5 procentenheter jämfört med 2023, intresset sjunker hos både män och kvinnor. Det är något fler kvinnor (64 procent) jämfört med män (58 procent) som kan tänka sig en utbildning på YH. Intresset för yrkeshögskoleutbildning är i stort sett lika, oavsett om man arbetar i privat eller offentlig sektor, bor i storstad eller på landsbygd. I privat sektor är framför allt yrkesverksamma inom transport-, samhällsbyggnads- och servicesektorn som kan tänka sig att välja yrkeshögskolan för studier, medan andelen är något lägre inom industrin och tjänstesektorn.

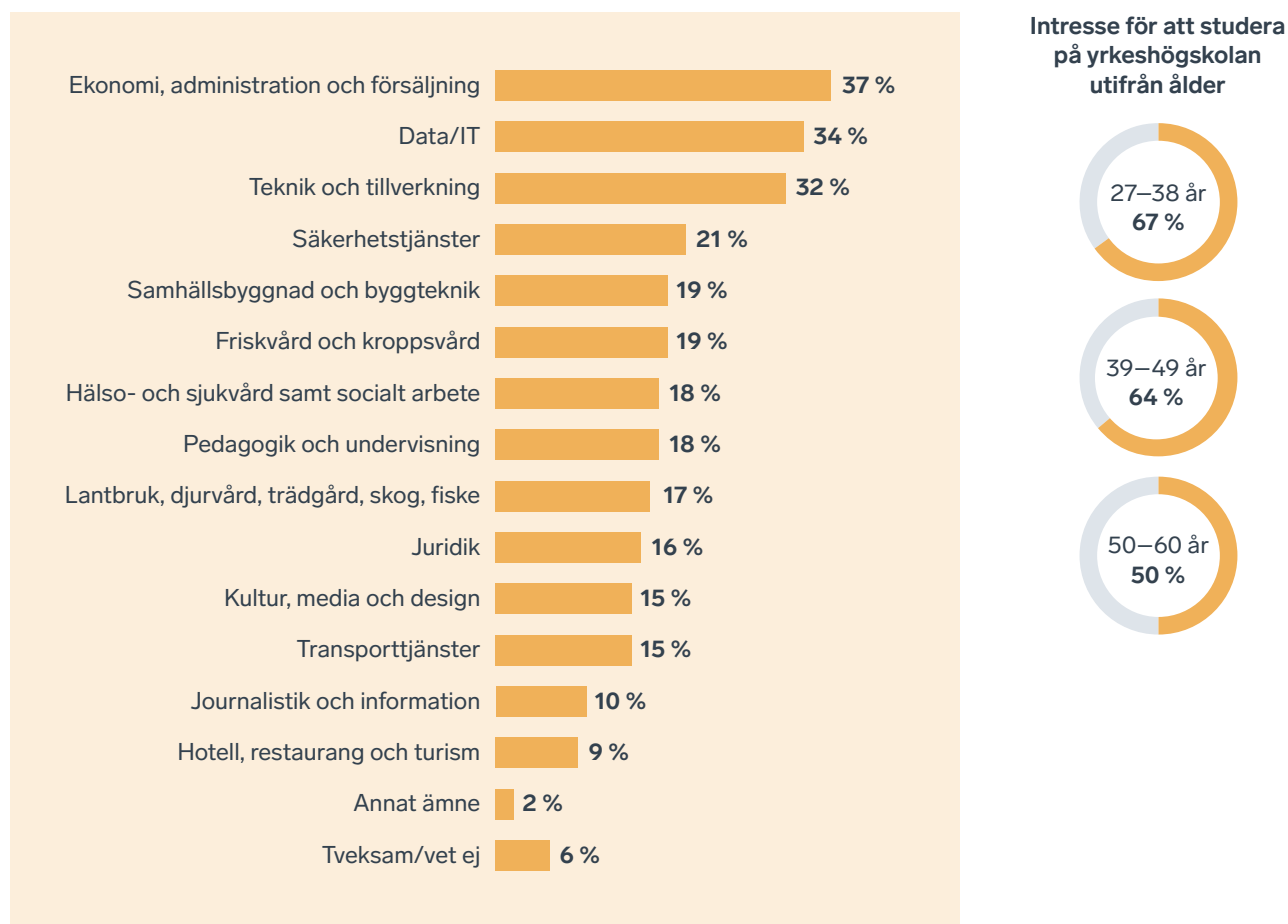
” En YH-flexstuderande kan i genomsnitt korta ner utbildningen med 43 procent.

¹⁰ Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). Årsredovisning 2023.

¹¹ Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). Valideringsrapport 2024 – läge och utveckling av validering nationellt och regionalt.

Figur 4. Intresse för ämnesområden på yrkeshögskolan.
Vilket/vilka av dessa ämnesområden skulle du kunna tänka dig?

Vid jämförelse med 2023 finns inga större skillnader när det gäller vilka ämnesområden som är attraktiva att studera. Jämfört med högre utbildning är det inte lika tydligt vilket som är det mest populära ämnet. Både ekonomi, administration, försäljning, Data/IT, teknik och tillverkningsutbildningar intresserar i ungefär lika stor utsträckning; se *figur 4*. Det förekommer även här stora könsskillnader i vad man kan tänka sig att läsa. De största skillnaderna är inom teknik och tillverkning, data/IT samt inom hälso- och sjukvård samt vård och omsorg.

Faktaruta Svenskt Näringslivs policyförslag för utveckling av yrkeshögskolan

Yrkeshögskolan är en viktig utbildningsform för näringslivets kompetensförsörjning och används för yrkesväxling och kompetensutveckling. Enligt Svenskt Näringslivs rekryteringsenkäter framgår att den eftergymnasiala yrkesutbildningen har blivit alltmer efterfrågad av företagen.

För att yrkeshögskolan ska fortsätta ha den viktiga funktion den har idag vill Svenskt Näringsliv att:

- yrkeshögskolans särart och funktionssätt bevaras och värnas. Arbetsmarknadens kompetensbehov ska fortsatt vara styrande för utbudet.
- expansionen av yrkeshögskolan fortsätter.
- nationell yrkesutbildning (NY), ska ha samma villkor, principer och förutsättningar som yrkeshögskolan har.
- ett gemensamt system för ansökan till yrkeshögskoleutbildningar införs.

Intresse för ämnesområden inom komvux/yrkesvux

Nästan vartannat företag, 47 procent, som försökt att rekrytera har velat anställa medarbetare med en gymnasial yrkesutbildning – det vill säga yrkesutbildade i gymnasieskolan eller på komvux/yrkesvux. Efterfrågan på gymnasial yrkeskompetens har ökat de senaste tio åren och har sedan 2015 varit den mest efterfrågade utbildningsnivån.¹² Exempel på efterfrågade yrkesutgångar är elektriker, lastbils- och bussförare, systemutvecklare, säljare, styckare, installatörer, målare, plåtslagare, montörer och kockar. Kompetenser som är avgörande för exempelvis elförsörjning, energieffektivisering, samhällsbyggnad, transporter, livsmedelsproduktion samt den gröna och digitala omställningen inom industrin.

Utifrån behovet av gymnasial yrkesutbildning, inom både näringslivet och offentlig sektor, är det positivt att 42 procent (46 procent kvinnor respektive 37 procent män) av de yrkesverksamma kan tänka sig en yrkesutbildning på komvux (yrkesvux); se *figur 2* på sid 10. Inom privat sektor är de som är mest positiva till yrkesvux yrkesverksamma inom servicesektorn (53 procent) och transportsektorn (51 procent).

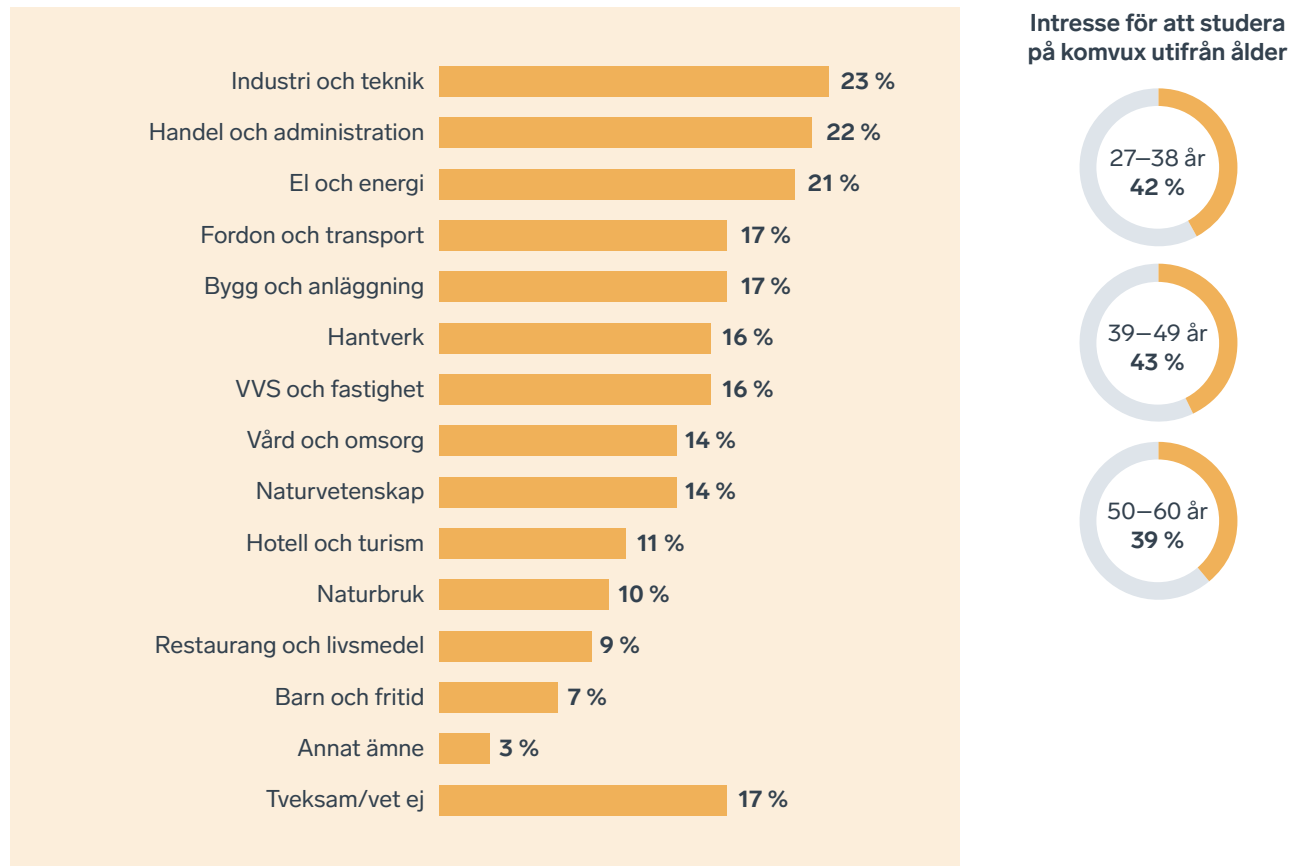
Andelen intresserade av studier i yrkesvux sjunker emellertid något, med sex procentenheter, jämfört med 2023, och hade med fördel kunnat vara högre med hänsyn till det stora kompetensbehovet. Trots att omställningsstudiestödet överensstämmer bra med längden på utbildningar inom yrkesvux är det få, cirka 7 procent, som använt stödet enligt CSN:s statistik för 2023.

Det råder en betydligt större osäkerhet bland respondenterna gällande vad man kan tänka sig att studera inom yrkesvux jämfört med högre utbildning och yrkeshögskoleutbildningar; se *figur 5*. Stora könsskillnader föreligger även här när det kommer till vilka ämnen man anser är intressanta att läsa. Detta är särskilt märkbart inom bygg och anläggning, el och energi, industri och teknik, samt VVS och fastighet.

¹² Svenskt Näringsliv (2024). Kompetens var god dröj.

I jämförelse med övriga utbildningsformer är intresset för att studera på komvux inte lika åldersbundet, då de endast skiljer 4 procentenheter mellan gruppen 27–38 år och 50–60 år. Jämfört med högre utbildning och yrkeshögskoleutbildningar är komvux betydligt mindre attraktivt bland 27–38 åringar.

Figur 5. Intresse för ämnesområden på komvux/yrkesvux.
Vilket/vilka av dessa ämnesområden skulle du kunna tänka dig?

Värt att notera är att intresset för olika ämnesområden hos yrkesverksamma skiljer sig kraftigt mot det faktiska utbudet av yrkesutbildning inom komvux, där majoriteten av alla utbildningsplatser finns inom vård och omsorg samt barn och fritid.¹³

¹³ Skolverket (2024). Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2023.

Faktaruta Svenskt Näringslivs policyförslag för utveckling av komvux/yrkesvux

Det finns utmaningar i både tillgång till och tillgänglighet av utbildning inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning i komvux (även kallad yrkesvux) för yrkesverksamma. För att öka attraktiviteten och möta behovet av omställning ser Svenskt Näringsliv ett behov av reformering.¹⁴

En faktor som är ett hinder för att komvux, ska vara en kraft för omställning är urvalsbestämmelserna för antagning. Dagens system prioriterar yrkesverksamma sist, vilket är ett problem med tanke på att många yrkesverksamma vill studera och att kompetensbristen är stor.

För att yrkesvux ska bli en mer effektiv utbildningsform och en bättre kompetensförsörjare till arbetsmarknaden vill Svenskt Näringsliv se förändringar, exempelvis:

- ett ökat branschinflytande över yrkesutbildningen.
- ett bredare utbud av yrkesutbildning på gymnasial nivå som bättre svarar mot arbetsmarknadens kompetensbehov.
- stärkt fokus på kvalitet och attraktivitet.
- att urvalsbestämmelserna ses över för att ge yrkesverksamma stärkt tillgång till yrkesutbildning i komvux.
- att det ges stärkta incitament och förutsättningar att anordna dyra yrkesutbildningar.

Hur vill yrkesverksamma studera och validering

För att möjliggöra studier krävs att förutsättningarna är de rätta. Vuxna har ofta stora fasta kostnader, är mindre mobila som unga vuxna och har anställningar samt ofta familjeåtaganden att beakta.

Kortare utbildningar, helst på distans och i halvfart föredras

Tidigare undersökningar visar att de som vill studera inom två år i hög grad efterfrågar kortare kurser och utbildningar upp till ett år. Detta gäller oavsett kön, ålder och utbildningsbakgrund. Det innebär goda incitament för omställningsstudiestödet som möjliggör studier på heltid i 44 veckor (längre vid deltid). Endast 25 procent vill läsa en utbildning som varar två år eller längre.¹⁵

Sex av tio föredrar att studera i en takt upp till 60 procent, vilket innebär att kombinera arbete med studier är populärt. En lägre studietakt är särskilt uppskattad av personer i åldern 50–60 år. Endast 17 procent av de yrkesverksamma vill studera på 100 procent, vilket är mer populärt i gruppen 27–38 år samt hos män. Distans är attraktivt då ungefär hälften föredrar mestadels distansstudier (32 procent) eller helt på distans (22 procent). Endast 19 procent föredrar helt eller mestadels fysisk utbildning.

¹⁴ Svenskt Näringsliv (2022). Yrkesvux som jobbmotor och Svenskt Näringsliv (2023). Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna.

¹⁵ Svenskt Näringsliv (2022 och 2023). Omställningsindikatorn.

Att börja studera kan upplevas som ett stort steg, och det finns upplevda hinder för studier. Det största hindret och oron, som både kvinnor och män delar, är hur studier kommer att påverka ekonomin. Oro för privatekonomin är vanligare hos yngre än hos individer över 50 år. Svaren pekar på att omställningsstudiestödet kan få en bra effekt för att få fler att studera, då stödet består dels av ett bidrag på 80 procent av lönen (upp till ett maxbelopp), dels av ett lån för de som vill.¹⁶

Kommunikation och vägledning om studier

Bland de som är positivt inställda till att påbörja studier är information om utbildningens koppling till arbetsmarknaden, såsom vilka jobb som utbildningen leder till och anställningsbarhet efter avslutad utbildning, av största vikt. Utbildningens specifika innehåll är av större relevans för de som tidigare studerat på högskolenivå. Män tenderar att i högre grad vilja veta vilka jobb en utbildning leder till, medan kvinnor i högre grad intresserar sig för hur lätt det är att få ett jobb efter avslutad utbildning.

För att öka förutsättningarna för individer att påbörja studier och hitta rätt utbildning är god studie- och yrkesvägledning av betydelse. När det gäller kännedom anger två av fem yrkesverksamma på arbetsmarknaden att de vet var de ska vända sig för att få studie- och yrkesvägledning. Omställningsorganisationerna erbjuder rådgivning och vägledning kring omställning. Yrkesverksamma som vill stärka sin kompetens eller byta yrkesbana kan vända sig till sin omställningsorganisation för att få vägledning och ett utlåtande om hur en viss utbildning kan stärka deras ställning på arbetsmarknaden. Detta utlåtande utgör ett viktigt underlag när CSN fattar beslut om beviljande av omställningsstudiestöd.

Validering

Yrkesverksamma som studerar mitt i livet har arbetslivserfarenhet med sig. Validering är ett verktyg för att synliggöra och erkänna individers faktiska kompetens, oavsett var, hur eller när den har utvecklats. Det gäller både kunskaper som är skaffade via studier och i arbetslivet eller vardagen. Enligt undersökningen 2023 vet 28 procent vart de ska vända sig för validering av sina kunskaper. Validering kan underlätta antagning till utbildningar eller förkorta studietiden. Kännedom om validering är större bland personer med högre utbildning jämfört med de med en gymnasial utbildning.

” Bland de som är positivt inställda till att påbörja studier är information om utbildningens koppling till arbetsmarknaden, såsom vilka jobb som utbildningen leder till och anställningsbarhet efter avslutad utbildning, av största vikt.

16 Svenskt Näringsliv (2022 och 2023). Omställningsindikatorn.

Kännedom om och inställning till omställningsstudiestödet

Behovet av vidareutbildning och omskolning har blivit ännu mer centralt i och med strukturomvandling på arbetsmarknaden. Det nya omställningsstudiestödet ger yrkesverksamma möjlighet att förbättra sin kompetens och stärka sin framtida ställning på arbetsmarknaden genom en utbildningsinsats.

Behovet av up-skillning (vidareutbildning) och re-skillning (omskolning) samt livslångt lärande är en viktig fråga enligt både OECD och EU, och har blivit ännu mer centralt i och med den teknologiska utvecklingen, digitalisering, samt globala förändringar som påverkar arbetsmarknaden.

EU beräknar vidare att den gröna omställningen kommer att påverka arbetsmarknaden betydligt, vilket medför nya yrken inom bland annat förnybar energiteknik, hållbara byggmetoder, återvinning och cirkulär ekonomi. EU har även uppmärksammat behovet av att stödja både unga och äldre arbetstagare i omställningen på arbetsmarknaden.¹⁷ Två tredjedelar av Sveriges vuxna befolkning bedöms ha grundläggande digitala färdigheter. Det överträffar EU-genomsnittet, men ligger samtidigt klart under EU:s mål på 80 procent. Indexet för digital ekonomi och digitalt samhälle (DESI) visar att fyra av tio vuxna och var tredje person som arbetar i Europa saknar grundläggande digitala färdigheter, vilket innebär stora behov av up-skillning och livslångt lärande.¹⁸

Den 1 oktober 2022 infördes Omställningsstudiestödet i Sverige, i samband med reformen *En reformerad arbetsrätt – för flexibilitet, omställningsförmåga och trygghet på arbetsmarknaden*. Reformen syftar till att fler yrkesverksamma ska kunna vidareutbilda sig inom sitt nuvarande verksamhetsområde eller gå en utbildning för att byta yrke. Stödet kan även bidra till att stärka samhällets och näringslivets kompetensförsörjning genom att öka rörligheten på arbetsmarknaden. För att få omställningsstudiestöd måste individen uppfylla olika krav, varav ett är att utbildningen ska stärka individens ställning på arbetsmarknaden utifrån arbetsmarknadens behov av kompetens. Stödet kan som längst ges i 44 veckor vid heltidsstudier, vilket motsvarar cirka ett års heltidsstudier.

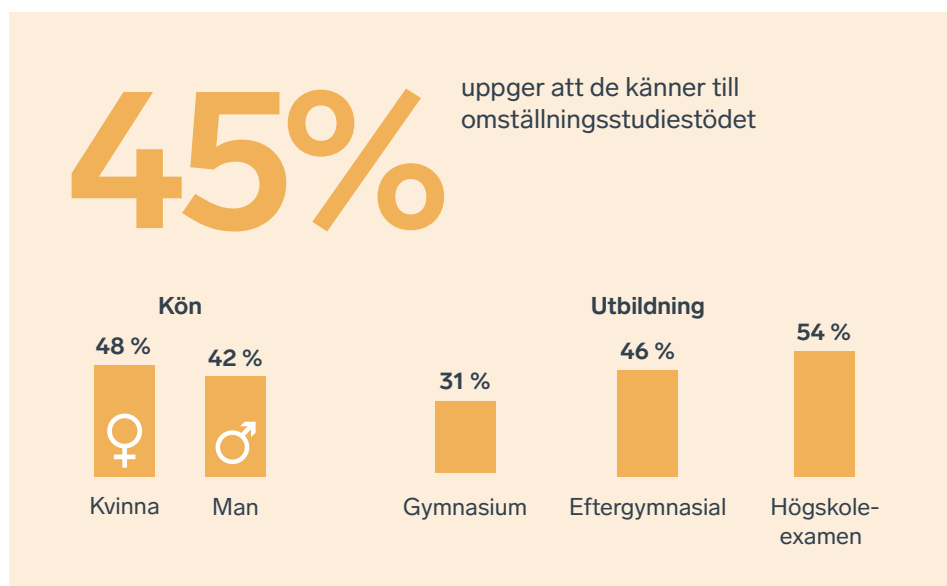
¹⁷ Exempelvis, OECD (2020) Skills Strategy, OECD (2023), The Future of Work. EU (2020) Skills Agenda och Digital Education Action Plan 2021-2027, Cedefop(2023) Skills in transition, The way to 2035.

¹⁸ Myndigheten för digital förvaltning (2023). Perspektiv på digitalisering - digital kompetens

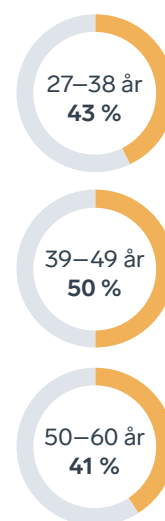
Ökad kännedomen om omställningsstudiestödet

Två år efter att reformen trädde i kraft uppger 45 procent av de yrkesverksamma att de känner till omställningsstudiestödet. Kännedomen om stödet är något högre bland kvinnor jämfört med män. Utbildningsbakgrunden har betydelse, 23 procentenheter fler med examen från universitet och högre utbildning känner till stödet jämfört med personer med en gymnasial utbildning; se *figur 6*. Kännedomen om stödet är något högre inom offentlig sektor, där 49 procent känner till det, jämfört med 43 procent inom privat sektor. Inom privat sektor är kännedomen som högst inom tjänstesektorn, följt av industrisektorn. Kännedomen har ökat betydligt under de senaste två åren. Vid första mätningen 2022 var det endast 17 procent inom privat sektor som svarade att de kände till stödet. Andelen som känner till stödet har således fördubblats på två år. Kännedomen ökar i alla grupper.

Figur 6. Kännedom om omställningsstudiestödet.
Känner du till omställningsstudiestödet?

Kännedom utifrån ålder

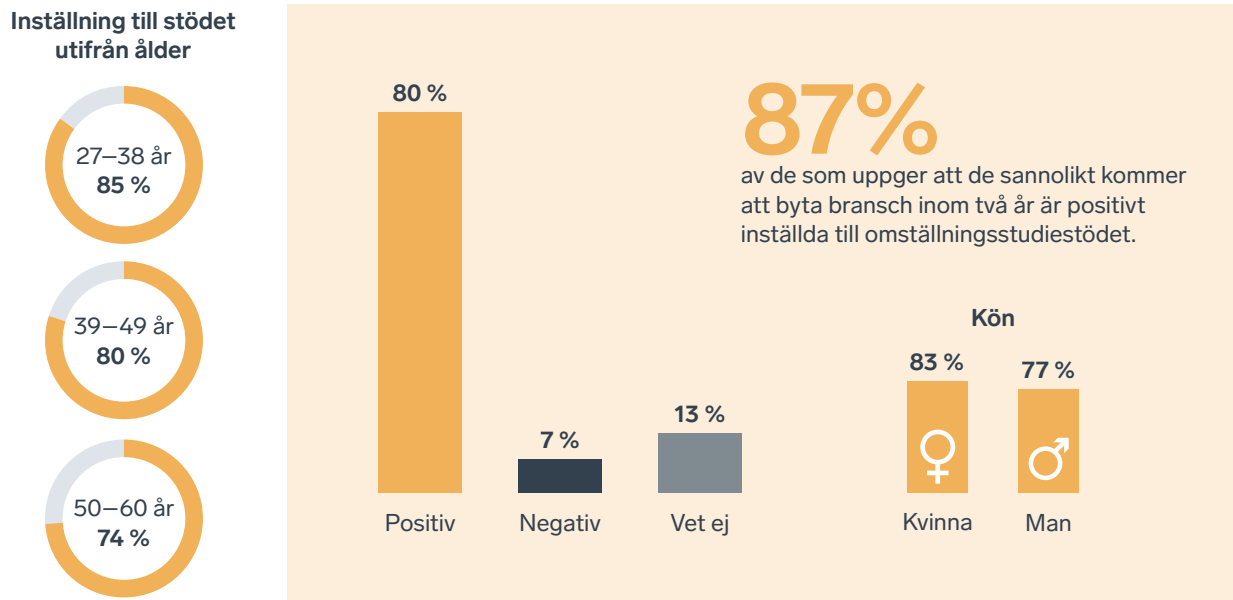

En majoritet är positiva till stödet

För att mäta inställningen till omställningsstudiestödet fick respondenterna information om vad stödet innebär i praktiken. Resultaten visar att majoriteten har en positiv inställning, vilket kan beror på att många också har ett intresse av att studera.

Det är 80 procent som svarar att de har en positiv inställning till stödet; se *figur 7*. Det gäller såväl i privat som offentlig sektor. Den grupp som är mest positiv till omställningsstudiestödet är kvinnor i åldersgruppen 39–49 år, medan lägst stöd finns bland män 50–60 år. Respondenter från den yngsta ålderskategorin är i snitt 11 procentenheter mer positivt inställda jämfört med de äldsta. Av de som kan tänka sig att påbörja en utbildning eller byta bransch inom två år svarar nästan 9 av 10 att de har en positiv inställning till stödet. Att stödet är attraktivt visar även ansökningssiffrorna hos CSN. Fram till den 29 september 2024 hade cirka 100 000 ansökningar inkommit.

Figur 7. Inställning till omställningsstudiestödet.
Vad är din inställning till att ta del av omställningsstudiestödet?

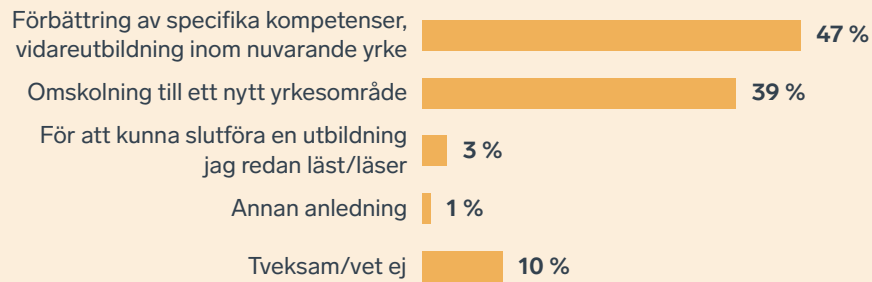
Många individer kan tänka sig att söka stödet inom två år

För att undersöka hur många som faktiskt kan tänka sig att söka stödet, oavsett deras kännedom och inställning, får respondenterna även besvara frågan om det är sannolikt att de kommer ansöka om stödet inom två år. En lägre andel, 14 procent, svarar att det är mycket eller ganska sannolikt att de kommer att ansöka om stödet. I rena antal är 14 procent av yrkesverksamma inom både privat och offentlig sektor dock en betydande mängd individer som överträffar den kapacitet systemet har i nuläget.

Vad ska omställningsstudiestödet användas till

En ny fråga i årets undersökning handlar om vad de yrkesverksamma avser att använda stödet till. Nära hälften av de tillfrågade, 47 procent, vill använda stödet för att förbättra specifika kompetenser eller vidareutbilda sig inom sitt nuvarande yrke, så kallad "up-skilling". Det är 39 procent som anger att de vill använda det för omskolning till ett nytt yrkesområde; se *figur 8*. Det är få skillnader mellan könen, men det är något fler kvinnor (25 procent) än män (21 procent) som kan tänka sig att använda stödet för vidareutbildning inom sitt nuvarande yrke. Det är fler yrkesverksamma med en gymnasial utbildning (48 procent) som vill använda det för att byta yrke, jämfört med 34 procent av de med en högre akademisk examen.

Figur 8. Användning av omställningsstudiestödet.
Tänk dig att du skulle använda omställningsstudiestödet.
Vad skulle du då primärt använda det för?

Rörlighet på arbetsmarknaden

Flexibilitet och rörlighet på arbetsmarknaden är en viktig del för att arbetsgivare ska kunna hitta den kompetens de efterfrågar och för att uppnå tillväxt.

Svensk arbetsmarknad genomgår strukturella förändringar som gör att efterfrågan på arbetskraft minskar i vissa yrken medan den ökar i andra eller att det behövs ny kompetens. Oavsett konjunktur kännetecknas den svenska arbetsmarknaden av en omfattande kompetensbrist. Kompetensförsörjningen är idag ett betydande tillväxthinder. Det är sju av tio företag som upplever att det är svårt att rekrytera och vart fjärde rekryteringsförsök misslyckas helt. Konsekvenser är bland annat minskad försäljning, sämre lönsamhet, att planerad expansion förhindras och att de behöver dra med på produktionen eller servicen.¹⁹

En effektiv matchning av arbetssökande och lediga jobb, samt mellan de sysselsattas kompetenser och arbetsgivares behov, är förutsättningar för en god kompetensförsörjning. En orsak till kompetensbristen är att matchningen fungerar dåligt, vilket innebär att efterfrågan på arbetskraft inte möter utbudet på arbetskraft. I Sverige har matchningen försämrats sedan 2009.²⁰

Begreppet mobilitet används ofta för att beskriva rörlighet på arbetsmarknaden. Det kan syfta på geografisk mobilitet, vilket innebär att flytta eller pendla för att ta ett arbete på en annan ort än där man bor. Det kan också handla om yrkesmässig mobilitet, alltså att byta yrke. Yrkesmässig mobilitet kan vara frivillig, till exempel för att prova något nytt eller förbättra sina arbetsvillkor, men den kan också vara framtvingad, som vid uppsägning eller strukturomvandlingar som gör att ens yrke blir mindre efterfrågat på arbetsmarknaden, eller om yrket har förändrats och nu kräver andra kvalifikationer än tidigare. Faktorer som ålder och utbildningsnivå påverkar yrkesmobiliteten, där äldre personer tenderar att byta yrke mindre ofta medan högre utbildning ökar sannolikheten för ett yrkesbyte.²¹

En stor del av de anställda på svenska arbetsplatser kan vara felmatchade. Drygt hälften anses vara överutbildade i förhållande till sina arbetsuppgifter, medan knappt en tiondel är underutbildade. Det innebär att sex av tio anställdas kompetens stämmer dåligt överens med deras arbetsuppgifter. Felmatchningen kan troligen minska genom ökad mobilitet på arbetsmarknaden.²² När anställda byter företag kan det även stimulera kunskapsöverföring och kompetensspridning, vilket i sin tur kan leda till ökad produktivitet, sysselsättning och innovation i de mottagande företagen.²³

19 Svenskt Näringsliv (2024). Kompetens var god dröj.

20 Karlson, N., Stern, C. & Uddén Sonnegård, E. (2021). Den svenska modellens framtid. Dialogos förlag.

21 Arbetsförmedlingen (2022). Yrkesmobilitet på den svenska arbetsmarknaden. En analys av olika yrkesgruppers förutsättningar för rörlighet.

22 Karlson, N., Stern, C. & Uddén Sonnegård, E. (2021). Den svenska modellens framtid. Dialogos förlag.

23 Tillväxtanalys (2020). Productivity effects of knowledge transfers through inter-firm labour mobility. Serial number: WP 2020:03,

Sannolikhet att byta arbetsplats, roll, yrke eller bransch

Som ett komplement till att undersöka yrkesverksammas intresse av att studera de kommande två åren ger Omställningsindikatorn en bedömning av potentialen för rörlighet på arbetsmarknaden.

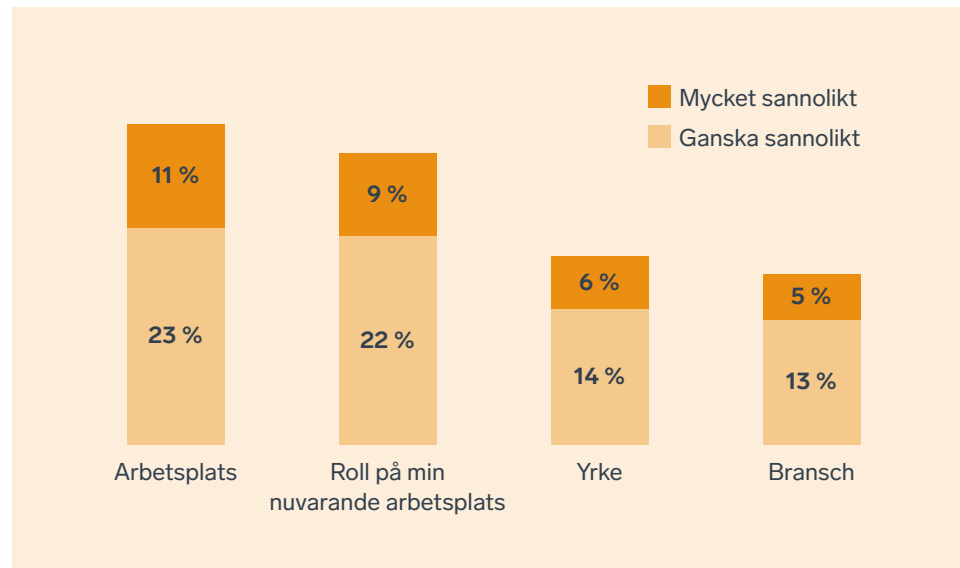
En första fråga i undersökningen handlar om huruvida de trivs på nuvarande arbetsplats. Svaren visar att majoriteten av de yrkesverksamma, 86 procent, trivs. Det är inga större skillnader beroende på sektor, ålder, utbildningsbakgrund eller bostadsort. En viktig faktor för trivsel är hur trygg man känner sig gällande efterfrågan på ens kompetens om fem år. Av de som känner sig trygga med detta trivs nio av tio på sitt arbete, jämfört med sex av tio av de som inte känner sig trygga.

Att byta arbetsplats eller roll på nuvarande arbetsplats är mer sannolikt än att byta yrke eller bransch; se *figur 9*. Det är framför allt yngre individer i åldersgruppen 27 - 38 år, där en högre andel anger att de kan tänka sig att byta arbetsplats, yrke eller bransch. Cirka en tredjedel av respondenterna anser att det är sannolikt att de kommer byta arbetsplats eller roll inom den nuvarande arbetsplatsen inom de närmaste två åren. Tjänstemän, yrkesverksamma inom privat sektor, personer med högre utbildning samt boende i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö uppvisar en högre benägenhet att byta roll inom sin nuvarande arbetsplats.

Kvinnor (38 procent) visar en högre sannolikhet att byta arbetsplats än män (31 procent), medan fler män (34 procent) än kvinnor (29 procent) tror att de kommer byta roll inom sin nuvarande arbetsplats.

Figur 9. Sannolikhet att byta arbetsplats, roll, yrke eller bransch.
Hur sannolikt är det att du kommer att byta följande inom de närmaste två åren?

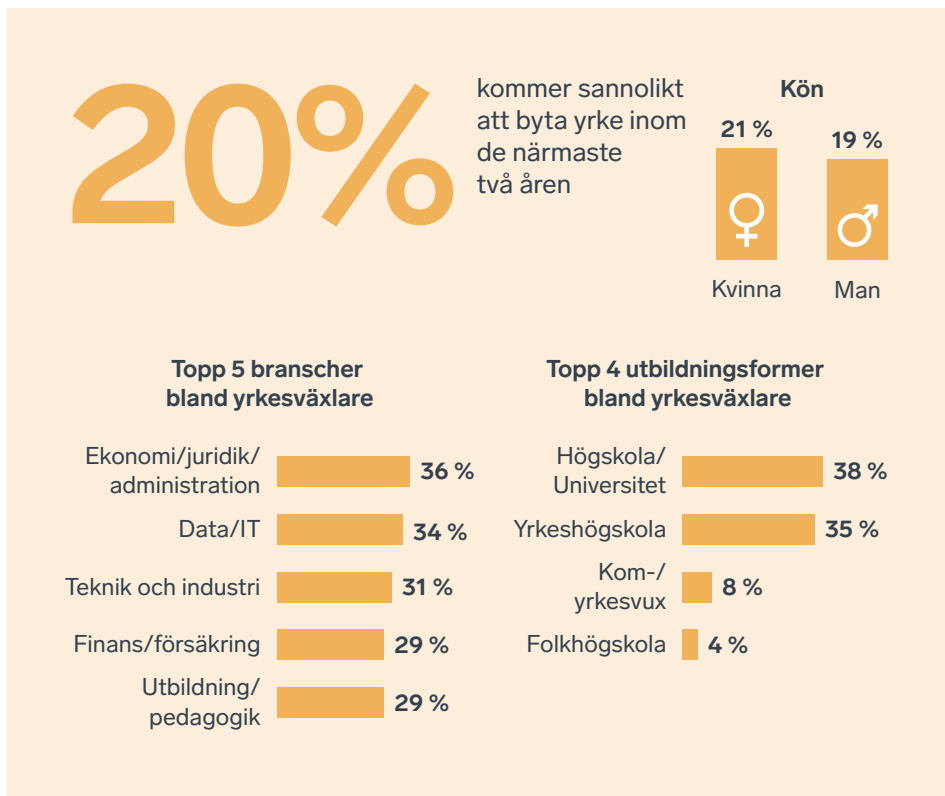
Vilka är mest benägna att yrkesväxla

En av fem svarar att de sannolikt kommer att byta yrke inom de närmaste två åren; se *figur 10*. Det är mer troligt att yngre personer kommer att byta yrke i närtid, särskilt kvinnor i åldern 27–38 år, där 29 procent kan tänka sig att byta yrke. Totalt sett uppger kvinnor i något högre grad, med två procentenheters skillnad, att de sannolikt kommer att byta yrke inom två år. Av de som troligen kommer att byta yrke, kommer 80 procent även att byta bransch.

Nio av tio av yrkesväxlarna är positivt inställda till omställningsstudiestödet och kan tänka att studera i närtid. Universitet och högskola samt yrkeshögskola är de utbildningsformer som yrkesväxlarna är klart mest intresserade av. Det är 38 procent som kan tänka sig att studera vid universitet eller högskola och 35 procent vid yrkeshögskola, jämfört med åtta procent som kan tänka sig komvux/yrkesvux.

Bland de som kan tänka sig att byta yrke inom två år är ekonomi, juridik och administration, data och IT samt teknik och industri de tre mest attraktiva branscherna att byta till. De som kan tänka sig att byta yrke eller bransch är också mer benägna att söka omställningsstudiestödet. Ungefär hälften av dem har svarat att de kan tänka sig att söka stödet. Ett väl fungerande omställningsstudiestöd har således stor potential att bidra till ökad rörlighet på arbetsmarknaden.

Figur 10. Vilka är mest benägna att yrkesväxla.
Hur många vill byta yrke och vad vill de göra.

Vilka faktorer påverkar yrkesverksammas val att flytta för ett arbete

I årets undersökning ställdes även en öppen fråga om vad som skulle kunna få respondenterna att flytta till en annan ort, mer än 20 mil, för ett arbete. Ekonomiska incitament, såsom högre lön, bonusar eller andra ekonomiska förmåner, är det som respondenterna framhåller i störst utsträckning som viktiga anledningar till en potentiell flytt för arbete. Boendeförhållanden och den allmänna livskvaliteten på den nya orten, är avgörande för vissa när de funderar på att flytta. Familj, närhet till släkt och barn nämns även frekvent som viktiga faktorer för att överväga en flytt följt av goda pendlingsmöjligheter.

”Mycket högre lön och mycket goda förmåner ex gällande min pension.

Attraktiva branscher och sektorer

Vad gäller rörlighet mellan privat och offentlig sektor är många yrkesverksamma positiva till den sektor man är yrkesverksam inom. Det är mer än 9 av 10 inom privat sektor som anger att de har en positiv inställning till att arbeta där. I offentlig sektor är motsvarande siffra 7 av 10. Det är 72 procent inom offentlig sektor som svarar att de har en positiv inställning till att arbeta i privat sektor, en ökning med sju procentenheter jämfört med 2023. I privat sektor är det 55 procent som är positiva till att arbeta inom offentlig sektor, samma andel som 2023.

Ekonomi, juridik och administration, data och It samt teknik och industri är de tre mest attraktiva branscherna för yrkesverksamma, ungefär 1 av 3 yrkesverksamma kan tänka sig att jobba där; se *figur 11*. Det finns tydliga könsskillnader där teknik och industri lockar 44 procent av männen jämfört med 17 procent av kvinnorna. Män är även mer positiva (16–17 procentenheter) än kvinnor till att arbeta inom installation/underhåll, data/IT och bygg/anläggning. Det är betydligt fler kvinnor som kan tänka sig att arbeta inom hälso- och sjukvård (20 procent kvinnor jämfört med 12 procent män) och vård och omsorg (23 procent kvinnor jämfört med 7 procent män). Livsmedelsbranschen följt av handeln, skog och lantbruk är de branscher som har minst skillnader mellan könen.

”Ekonomi, juridik och administration, data och It samt teknik och industri är de tre mest attraktiva branscherna för yrkesverksamma.

De branscher som yrkesverksamma har nästan samma intresse för oavsett ålder, är utbildning och pedagogik, hotell, restaurang och besöksnäring, vård och omsorg, hälso- och sjukvård samt transport och logistik. De branscher där betydligt färre äldre (50–60 år) jämfört med yngre (28–39 år) vill jobba i är data och IT, finans och försäkring samt ekonomi, juridik och administration.

Det finns även stora skillnader mellan privat och offentlig sektor när det gäller synen på olika branscher. De branscher som i högre grad associeras med offentlig sektor är mest populära hos de som jobbar i dem. Här ligger utbildning och pedagogik i topp följt av ekonomi, juridik och administration, hälso- och sjukvård samt vård och omsorg. Teknik och industri, data och IT, ekonomi, juridik och administration samt finans och försäkring är favoriter för yrkesverksamma i privat sektor.

Det är små skillnader i jämförelse med undersökningen 2023. De branscher som något fler i båda privata respektive offentliga sektorer kan tänka sig 2024 är utbildning och pedagogik samt säkerhetsbranschen. Andelen som kan tänka sig att jobba inom teknik och industri har ökat med 7 procentenheter i privat sektor jämfört med 2022. Även intresset för handeln och livsmedelsbranschen har ökat bland yrkesverksamma i privat sektor jämfört med 2022.

Figur 11. Branscher man kan tänka sig att jobba i.
Vilken/vilka av dessa branscher skulle du kunna tänka dig att jobba i?

Vad som gör en bransch attraktiv

I undersökningarna 2022 och 2023 fick deltagarna ta ställning till vilka faktorer som gör en bransch attraktiv. En god arbetsmiljö framstod som det som i högst utsträckning gör en bransch attraktiv. Att det finns goda möjligheter till jobb – både idag och i framtiden – samt att det finns goda möjligheter att få en hög lön, är andra viktiga faktorer för att en bransch ska anses vara attraktiv. Oavsett sektor anger fler kvinnor än män att arbetsmiljö i högre grad bidrar till att göra en bransch attraktiv. Detta gäller i alla åldrar men i synnerhet i åldern 39–49 år. Drygt sju av tio kvinnor i denna åldersgrupp ansåg att en god arbetsmiljö gör en bransch mer attraktiv. Även för män, sex av tio, var arbetsmiljö den viktigaste faktorn för att anse en bransch som attraktiv.

Slutord

God potential – men mer reformer behövs

Det är långsiktigt ohållbart att Sverige har en svag utveckling av BNP, otillräcklig produktivitetsutveckling och konstant kompetensbrist på flera områden. Kompetensförsörjningen kan inte lösas av en enskild part eller med en enskild reform. Flera delar behöver pusslas ihop, och inte minst är det nödvändigt med samverkan mellan olika aktörer.

Livslångt lärande är avgörande för kompetensförsörjning, utvecklingskraft och hållbarhet, särskilt med tanke på digitaliseringens utmaningar. Omställningsindikatorn visar vilka utbildnings-inriktningar yrkesverksamma vill läsa i komvux, yrkeshögskolan eller vid universitet och högskola. Dessa inriktningar överensstämmer i stor utsträckning med arbetsmarknadens behov. Det som behöver förstärkas är tillgången till och tillgängligheten till dessa utbildningsformer.

Därtill behöver utbildningarnas kvalitet, effektivitet och relevans förbättras. Arbetsgivarna måste få vara mer delaktiga i utbildningarnas utformning och genomförande. Utbildningsutbudet för omställning och yrkesväxling behöver även i högre grad svara mot arbetsmarknadens kompetensbehov, detta gäller i samtliga utbildningsformer.

När det gäller komvux finns en oroande tendens att färre än så länge använder omställningsstudiestödet för yrkesvuxstudier, trots att arbetsmarknaden skriker efter denna kompetens och att utbildningarnas längd passar väl med kraven för omställningsstudiestöd. Det kan vara tecken på låg kännedom om yrkesvux eller att det finns hinder för studier i komvux, eftersom yrkesväxlare inte är prioriterade i urvalskriterierna och således har svårare att komma in. Utifrån dagens kompetensbrist behöver yrkesverksamma få ökad tillgång till yrkesvux, det är en viktig fråga för yrkesvux attraktivitet och utveckling.

Den nuvarande bristen på dynamik på arbetsmarknaden förvärrar kompetensbristen. Arbetsmarknaden behöver vara flexibel och matchningen förbättras. Många företag har svårt att rekrytera personer med rätt kompetens, vilket medför stark efterfrågan på personer med vissa utbildningar. Samtidigt finns många arbetslösa i Sverige som har svårt att få ett arbete eller inte har den kompetens som arbetsmarknaden efterfrågar.

Resultaten i Omställningsindikatorn visar att intresset för att studera och stärka sin kompetens är stort hos yrkesverksamma, som är målgruppen för omställningsstudiestödet. Stödet är en pusselbit för att underlätta livslångt lärande och främja rörligheten på arbetsmarknaden, vilket kommer gynna företagens konkurrenskraft och utveckling.

Referenser

Arbetsförmedlingen (2022). Yrkesmobilitet på den svenska arbetsmarknaden. En analys av olika yrkesgruppers förutsättningar för rörlighet.

Arbetsförmedlingen (2023). *Arbetsmarknadsutsikterna hösten 2023. Utvecklingen på arbetsmarknaden 2023–2025.*

Cedefop (2023). *Skills in transition, The way to 2035.*

Europeiska kommissionen (2020). EU-skills agenda. *Europeiska kompetensagendan för hållbar konkurrenskraft, social rättvisa och motståndskraft.*

Myndigheten för digital förvaltning (2023). *Perspektiv på digitalisering – digital kompetens. Utgåva 2.*

Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Valideringsrapport 2024 – läge och utveckling av validering. nationellt och regionalt.*

Myndigheten för yrkeshögskolan (2024). *Årsredovisning 2023.*

OECD (2019) *Skills Strategy 2019. SKILLS TO SHAPE A BETTER FUTURE.*

OECD “*The Future of Work*”. www.oecd.org/en/topics/future-of-work.html

Karlson, N., Stern, C. & Uddén Sonnegård, E. (2021). *Den svenska modellens framtid.* Dialogos förlag.

SCB (2022). *Inträdet på arbetsmarknaden efter yrkeshögskolan Examinerade 2021. Temarapport 2022:8.*

SCB (2022). *Vuxnas deltagande i utbildning – personalutbildning och andra former av utbildning.*

Skolverket (2024). *Elever och studieresultat i kommunal vuxenutbildning 2023.*

Svenskt Näringsliv (2022). *Yrkesvux som jobbmotor.*

Svenskt Näringsliv (2022). *Omställningsindikatorn.*

Svenskt Näringsliv (2023). *Långsiktig och behovsanpassad yrkesutbildning för vuxna.*

Svenskt Näringsliv (2024). *Förslag till ett nytt resurstilldelningssystem för högre utbildning.*

Svenskt Näringsliv (2024). *Kompetens var god dröj. Rekryteringsenkäten 2023/2024.*

Tillväxtanalys (2020). *Productivity effects of knowledge transfers through inter-firm labour mobility. Serial number: WP 2020:03,*

